

IFMSA-NL

 International Federation of Medical
 Students' Associations - the Netherlands

The International Federation of Medical Students' Associations - The Netherlands

 Joan Muyskensweg 38
 Postbus 8628
 1114 AN Amsterdam

De Minister-president

 Ministerie van Algemene Zaken
 Postbus 20001
 2500 EA Den Haag

**De Minister van
 Economische Zaken en
 Klimaat**

 Ministerie van Economische
 Zaken en Klimaat
 Postbus 20401
 2500 EK Den Haag

**De Minister van
 Volksgezondheid, Welzijn en
 Sport en de Minister voor
 Medische Zorg**

 Ministerie van Volksgezondheid,
 Welzijn en Sport
 Postbus 20350
 2500 EJ Den Haag

Amsterdam, 29 mei 2020

Betreft: Nederland verdient een duurzaam en gezond herstel als doktersrecept

Bijlage: Policy Document Klimaatverandering en Gezondheid, IFMSA-NL

Hooggeachte heer Rutte, Wiebes, De Jonge en Van Rijn,

Op dinsdag 19 mei jongstleden riep u jongeren in Nederland op om met ideeën en actieplannen te komen met betrekking tot de coronacrisis. Als toekomstig gezondheidsprofessionals voelen wij ons geroepen onze stem te laten horen. Met deze brief willen wij onze waarnemingen van de afgelopen periode aan u voorleggen. Daaruit vloeien onze adviezen en visie over heling en herstel van Nederland.

Te beginnen met het laatste. Onze visie: het herstel moet duurzaam zijn, positief voor mens en milieu, en mag niet zonder meer een 'terug naar normaal' inhouden.

Het moet anders, het kan anders

Klimaatverandering is de grootste gezondheidsbedreiging van onze eeuw, zoals krachtig beschreven in *The Lancet* in 2009.¹ Ook voor en na 2009 zijn er tientallen wetenschappelijke rapporten en artikelen verschenen die een directe relatie leggen tussen klimaatverandering en gezondheid. Klimaatverandering heeft vele ernstige gevolgen voor de gezondheid, van mens, dier en planeet.² Door de slechte omgang van de mens met de natuur, zoals toenemende ontbossing, luchtvervuiling,

¹ Costello, A., Abbas, M., Allen, A., Ball, S., Bell, S., Bellamy, R., Patterson, C. (2009). Managing the health effects of climate change. *The Lancet*, 373(9676), 1693–1733. [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(09\)60935-1](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(09)60935-1)

² The Lancet. (2009). A Commission on climate change. *The Lancet*, 373(9676), 1659. [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(09\)60922-3](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(09)60922-3)

intensieve veehouderij en illegale handel in wilde dieren, nemen deze gevolgen alsmaar toe. Hierdoor kunnen uitbraken van zoönosen en door vector overgedragen ziekten, zoals COVID-19, blijven plaatsvinden.³

De wereldwijde uitbraak van de door een vector overgedragen ziekte COVID-19 weerspiegelt dan ook de merkbare invloed van onze omgang met de natuur op onze eigen gezondheid. Als u toekomstige uitbraken wilt voorkomen en gezondheid wil beschermen en bevorderen, bent u genoodzaakt actie te ondernemen. Samen moeten wij onze relatie tot de natuur veranderen, klimaatmitigatie inzetten voor gezondheid, gezondheidskansen maximaliseren in klimaatbeleid en werken aan klimaatadaptatie binnen ons gezondheidssysteem.

De coronacrisis benadrukt bovendien het belang van preventie: 89% van de corona-doden hebben onderliggende aandoeningen.⁴ Deze aandoeningen (de *Non Communicable Diseases*) kunnen veelal worden voorkomen. Dit kan onder andere worden bereikt door het stimuleren van een divers en plantaardig dieet, ook wel het *planetary health diet* genoemd, door het bevorderen van actieve mobiliteit en door het aanpakken van luchtvervuiling. Dit illustreert dat klimaatactie goed uitpakt voor de gezondheid.

Het licht dat de coronacrisis laat schijnen op het belang van preventie, laat ook zien dat er voorbereidingen moeten worden getroffen voor de gevolgen van klimaatverandering op de volksgezondheid en het Nederlandse zorgsysteem. Wij zijn trots op onze zorg. Uit de afgelopen periode blijkt in Nederland het zorgsysteem flexibel door het harde werk, de bereidheid tot multidisciplinaire samenwerking, de inzet van toegewijde expertise van verpleegkundigen, artsen, paramedici en ondersteunende diensten, en de creativiteit van onze zorgverleners. Waar het normaal maanden kost, kan onder invloed van druk ontzettend veel worden gerealiseerd in korte tijd. Zorgprofessionals hebben in no-time de IC capaciteit weten te vergroten en de continue bezetting gewaarborgd en gecoördineerd. Om ons zorgsysteem te beschermen en doen floreren, moeten wij inspelen op toekomstige bedreigingen en kansen.

Voor milieu en gezondheid is het mogelijk om een win-win situatie te creëren door klimaat- en gezondheidsbeleid op elkaar af te stemmen. Laat Nederland van deze win-win mogelijkheid profiteren.

Wij gaan het anders doen

Nu Nederland in een volgende fase van de uitbraak is aanbeland, is de vraag welke weg wij in moeten slaan gedurende ons herstel op de korte en de lange termijn en welke definitie wij geven aan dit herstel. Laten wij de bewustwording van de samenhang tussen klimaatverandering en gezondheid én de krachten, creativiteit en samenwerking die Nederland heeft getoond in de afgelopen periode, gebruiken om Nederland een gezond en duurzaam herstel te geven.

Daarom adviseren wij de Nederlandse regering, het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het volgende:

³ Bartlow, A. W., Manore, C., Xu, C., Kaufeld, K. A., Del Valle, S., Ziemann, A., Fair, J. M. (2019). Forecasting Zoonotic Infectious Disease Response to Climate Change: Mosquito Vectors and a Changing Environment. *Veterinary Sciences*, 6(2), 40. <https://doi.org/10.3390/vetsci6020040>

⁴ Garg, S. (2020). *Hospitalization Rates and Characteristics of Patients Hospitalized with Laboratory-Confirmed Coronavirus Disease 2019 — COVID-NET, 14 States, March 1–30, 2020* Vol (69). U.S.A.: Center for Disease Control and Prevention, U.S. Department of Health and Human Services. Geraadpleegd van <https://www.cdc.gov/mmwr/volumes/69/wr/mm6915e3.htm>

1. Zet mitigatie in voor gezondheid.

Realiseer een integratie van duurzaamheid in alle beleid rondom het herstel van deze crisis. Maak langetermijnplannen tot aan 2030 en 2050 waarin het streven naar maximaal 1,5 °C temperatuurverhoging gewaarborgd wordt en gezondheid daarmee integraal meegenomen wordt.

2. Maximaliseer gezondheidskansen in het klimaatbeleid.

Zet klimaatbeleid in om de gezondheid te bevorderen. U kunt dit onder andere doen door:

- a. Het geleidelijk afstappen van fossiele brandstoffen en het afschaffen van steenkool in uiterlijk 2030 ter bevordering van de luchtkwaliteit;
- b. Het bevorderen van het in *The Lancet* voorgestelde *Planetary health diet*⁵;
- c. Het bevorderen van duurzame vervoersmiddelen en waarvan sommigen van hen bijdragen aan toename van lichamelijke activiteit, bijvoorbeeld elektrische voertuigen, fietsen en lopen;
- d. Het uitbreiden van stedelijk groen, om meer mogelijkheden te bieden voor groene recreatie, om luchtkwaliteit te verbeteren en om het stedelijk hitte-eiland effect te reduceren ter verbetering van de gezondheid van de bevolking tijdens hittegolven.

Tref daarnaast voorbereidingen voor de gevolgen van klimaatverandering op de volksgezondheid. Dit kan door klimaatbestendige gezondheidssystemen, infrastructuur en technologieën te ontwikkelen die kwalitatief goede gezondheidszorg en gezondheid bevorderen. Verstrek deze in Nederland met daarbij extra zorg voor kwetsbare groepen.

3. Houd bij klimaatadaptatie gezondheid in het oog.

- a. Verzamel data ten aanzien van de gezondheidsgevolgen van klimaatverandering in Nederland en de vorderingen van het huidige klimaatbeleid. De aanbevelingen uit de 'Kennissagenda Klimaat en Gezondheid' van ZonMw kunnen hierbij als richtlijn dienen.⁶
- b. Richt u in het internationale beleid op een wereldwijde integratie van klimaat- en gezondheidsbeleid, om op deze manier het Parijs Akkoord te behalen in lijn met Sustainable Development Goal 3. Doe dit zowel in de herstelplannen van de COVID-19-pandemie alsook in alle andere beleidsplannen.

⁵ The Lancet Planetary Health. (2019). More than a diet. *The Lancet Planetary Health*, 3(2), e48.
[https://doi.org/10.1016/s2542-5196\(19\)30023-3](https://doi.org/10.1016/s2542-5196(19)30023-3)

⁶ Huynen M. *Kennisagenda onderzoeksprogramma klimaat en gezondheid - ZonMw*. (2019). Geraadpleegd van
<https://www.zonmw.nl/actueel/nieuws/detail/item/kennisagenda-onderzoeksprogramma-klimaat-en-gezondheid/>

IFMSA-NL

International Federation of Medical Students' Associations - the Netherlands

Wij hopen dat u met ons het belang en de urgentie van gezondheid en langer termijn beleid inziet, en u met onze brief te hebben overtuigd om u in te zetten voor een duurzamer en daarmee gezonder Nederland. Uiteraard staan wij ervoor open om samen met u de schouders eronder te zetten en zien wij er naar uit om hierover verder met u in gesprek te gaan. U kunt contact met ons opnemen via

5.1.2e@ifmsa.nl.

Hoogachtend,

namens Act4Health IFMSA-NL,

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Namens The International Federation of Medical Students' Associations - The Netherlands,

5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e

Namens de SDG3 Alliantie,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e

Namens de SDG13 Alliantie,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e

IFMSA-NL International Federation of Medical
Students' Associations - the Netherlands**The International Federation of Medical Students' Associations - The Netherlands en Act4Health**

IFMSA-NL verenigt medisch studenten en toekomstig gezondheidsprofessionals voor Global Health en voorziet hen van de waarden, nodige kennis en vaardigheden om bij te dragen aan de gezondheidszorg en de maatschappij. Met verschillende projecten poogt IFMSA-NL haar doel te bereiken. De organisatie is een dochtervereniging van IFMSA en EMSA, twee internationale studentenorganisaties die respectievelijk samenwerkingsverbanden hebben met de Wereld Gezondheids Organisatie (WHO) en de Europese Unie. **Act4Health** is de advocacygroep van IFMSA-NL die zich inzet voor klimaatactie voor gezondheid en verduurzaming van de zorg.

SDG3 Alliantie

De SDG 3 alliantie verbindt diverse partijen om Sustainable Development Goal 3, aangaande gezondheid en welzijn, in Nederland en wereldwijd te realiseren. Om gezondheid en welzijn te bevorderen is expertise uit diverse sectoren genoodzaakt, de SDG 3 alliantie is daarom multidisciplinair en verbonden aan allianties van de andere SDGs, onder de koepel van SDG-Nederland.

SDG13 Alliantie

De SDG13 Alliantie verbindt diverse partijen om Sustainable Development Goal 13, aangaande klimaatactie, te realiseren en integreren in Nederlands binnen- en buitenlandbeleid. Het is belangrijk dat tijdens het creëren van een klimaatneutraal Nederland de samenleving op een goede en transparante manier betrokken kan blijven. De SDG 13 alliantie verbindt daarvoor verschillende partijen onder de koepel van SDG-Nederland.

